

Σύντομη περιγραφή - Απολογισμός του προγράμματος κυκλοφοριακής αγωγής «Ασφαλώς Κυκλοφορώ» 2005 - 2009

Γιατί ένα πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής;

Τα τροχαία ατυχήματα αποτελούν την πρώτη αιτία θανάτου από τραυματισμό σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και κύρια αιτία νοσηρότητας και αναπηρίας, κυρίως σε παιδιά και νέους. Η κοινωνική επιβάρυνση που επιφέρουν τα τροχαία ατυχήματα, με οποιαδήποτε μέθοδο και αν αυτή αποτυπωθεί (αριθμός θανάτων, κόστος θεραπείας και αποκατάστασης, συσχέτιση με συνακόλουθα προβλήματα υγείας), παραμένει ανεπίτρεπτα υψηλή.

Η Ελλάδα κατέχει μια από τις υψηλότερες θέσεις στην ΕΕ, όσον αφορά στους θανάτους και τους τραυματισμούς από τροχαία ατυχήματα. Στη χώρα μας, τα τροχαία είναι η πρώτη αιτία χαμένων ετών αναμενόμενης ζωής σε άτομα κάτω των 70 ετών, και χαρακτηρίζονται από την πρόκληση κακώσεων υψηλότερης βαρύτητας σε σύγκριση με τις άλλες χώρες της ΕΕ.

Τα δεδομένα αυτά έχουν καταστήσει αναγκαία τη χάραξη στρατηγικών πρόληψης με σκοπό τη μείωση της επίπτωσης των τροχαίων ατυχημάτων. Με αυτό το σκεπτικό, η Ελληνική Εταιρεία Κοινωνικής Παιδιατρικής και Προαγωγής της Υγείας (ΕΕΚΠΠΥ) πήρε την πρωτοβουλία και δημιούργησε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα, το οποίο εφαρμόστηκε από το 2005 έως το 2009 σε μαθητές Νηπιαγωγείου, Δημοτικού και Γυμνασίου όλης της χώρας.

Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, με τίτλο «Ασφαλώς Κυκλοφορώ», έθεσε και πέτυχε βραχυπρόθεσμους και μακροπρόθεσμους στόχους. Οι πρώτοι σχετίζονταν με την ευαισθητοποίηση των μαθητών, των εκπαιδευτικών και του γενικού πληθυσμού σχετικά με τα τροχαία ατυχήματα και οι δεύτεροι με τη δημιουργία πολιτών με σωστή οδική συμπεριφορά .

Το πρόγραμμα στην 5ετή πορεία του απευθύνθηκε σε περισσότερους από 200.000 μαθητές και 15.000 ενήλικες, σε 2.500 σχολεία της Αθήνας και της Περιφέρειας, ενώ πραγματοποίησε πάνω από 80 ημερίδες, 70 βιωματικές δραστηριότητες σε μαθητές δημοτικού, 50 δορυφορικές δραστηριότητες σε μαθητές γυμνασίου και έγινε αποστολή περισσότερων από 180.000 τεμαχίων εκπαιδευτικού υλικού.

Το πρόγραμμα υποστηρίχθηκε από την εταιρία κινητής τηλεφωνίας Vodafone (και συγκεκριμένα από το Vodafone Group Foundation). Στην εκπόνησή του συνεργάστηκαν το Κέντρο Έρευνας Πρόληψης Παιδικού Ατυχήματος του Πανεπιστημίου Αθηνών καθώς και τα Υπουργεία Παιδείας, Συγκοινωνιών, και η Τοπική Αυτοδιοίκηση. Βασικός συστατικό της επιτυχίας του προγράμματος ήταν η ενεργοποίηση των συνεργατών των παραρτημάτων της ΕΕΚΠΠΥ στη Θεσσαλία, τη Θεσσαλονίκη, την Κέρκυρα, τη Ρόδο και το Ηράκλειο Κρήτης, ενώ στις υπόλοιπες περιοχές ο ρόλος των υπευθύνων αγωγής υγείας στους Δήμους και τους Νομούς όπου το πρόγραμμα εφαρμόστηκε ήταν καθοριστικός.

Όσον αφορά στο περιεχόμενο του εκπαιδευτικού υλικού, αυτό αναπτύχθηκε ανάλογα με τους παράγοντες κινδύνου που συμβάλλουν στην πρόκληση τροχαίων ατυχημάτων σε κάθε ηλικιακή ομάδα. Στους μαθητές Νηπιαγωγείου και των τριών πρώτων τάξεων του Δημοτικού δόθηκε έμφαση στην υιοθέτηση ασφαλούς οδικής συμπεριφοράς του παιδιού, τόσο ως πεζού, όσο και ως επιβάτη αυτοκινήτου και μοτοσικλέτας. Στις τρεις τελευταίες τάξεις του Δημοτικού το παιδί αρχίζει να χρησιμοποιεί τροχοφόρα (ποδήλατο, σκέητμπορντ), επομένως είναι αναγκαίο να εκπαιδευτεί στη λήψη των ενδεδειγμένων μέτρων πρόληψης, ενώ στο γυμνάσιο σκοπός του προγράμματος ήταν η υιοθέτηση σωστών και η απόρριψη ριψοκίνδυνων οδικών συμπεριφορών. Πιο αναλυτικά, το εκπαιδευτικό υλικό περιελάμβανε :

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ

Ένα παραμύθι διαστάσεων 45 x 30 cm

Ένα κρυπτόλεξο (memory)

Μία αφίσα-δώρο για την τάξη, με τη μασκόντ του προγράμματος

Μία αφίσα-δώρο για κάθε παιδί

Αυτοκόλλητα

A – ΣΤ ΤΑΞΗ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

16σέλιδο βιβλίο δραστηριοτήτων για τους μαθητές με δραστηριότητες μάθησης και υιοθέτησης ασφαλούς συμπεριφοράς στο δρόμο.

Μία αφίσα-δώρο για την τάξη

Κάρτες για κάθε μαθητή

Αυτοκόλλητα

ΓΥΜΝΑΣΙΟ

Εγχειρίδιο για τους μαθητές με πληροφορίες σχετικά με το πρόβλημα των τροχαίων ατυχημάτων, καθώς και προτεινόμενες δραστηριότητες

DVD με δραστηριότητες και πληροφορίες

Μία αφίσα-δώρο για την τάξη

Κάρτες για κάθε μαθητή

Εγχειρίδιο εκπαιδευτικού με πληροφορίες και οδηγίες σχετικά με την υλοποίηση του προγράμματος

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. ΗΜΕΡΙΔΕΣ

Οι Ημερίδες που υλοποιήθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος «Ασφαλώς Κυκλοφορώ» στόχευαν στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού των περιοχών όπου εφαρμόστηκε το πρόγραμμα..

2. ΒΙΩΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ομάδα: Πρόδρομος

Με την πεποίθηση ότι το «παιχνίδι» είναι το αποτελεσματικότερο εργαλείο για την υγιή και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών, η καλλιτεχνική ομάδα του «Προδρόμου» αποτελούμενη από παιδαγωγούς, εμπυχωτές παιχνιδιού, χοροθεραπευτές, ηθοποιούς υλοποίησε το πρόγραμμα «Ασφαλώς Κυκλοφορώ» με τη μορφή βιωματικών-καλλιτεχνικών δραστηριοτήτων, στις οποίες τα παιδιά συμμετείχαν ενεργά. Οι εκπαιδευτές παρουσίαζαν ένα πλήρες πρόγραμμα διαδραστικών δραστηριοτήτων που περιελάμβανε:

Ψυχοκινητικά παιχνίδια

Παιχνίδια βασισμένα στα οπτικοακουστικά ερεθίσματα

Δραστηριότητες βασισμένες στον αυτοσχεδιασμό και τη σωματική έκφραση

Δημιουργία περιβάλλοντος δράσης

Θεατρικό παιχνίδι μέσω της ανάθεσης ρόλων

Ο Πρόδρομος

Με στόχο το πρόγραμμα κυκλοφοριακής αγωγής «Ασφαλώς Κυκλοφορώ» να γίνει πιο οικείο και επιθυμητό στους μικρούς του φίλους, δημιουργήσαμε ένα χαρακτήρα κινούμενων σχεδίων με την ονομασία **Πρόδρομος**. Ο **Πρόδρομος**, δηλαδή «**αυτός που οδηγεί το δρόμο**», είναι ένα γλυκό μωρό-δράκος, που καθοδηγεί τα παιδιά με στόχο να κυκλοφορούν με ασφάλεια στο δρόμο. Ο **Πρόδρομος** ήταν πάντα παρών στις δραστηριότητες και βοηθούσε την ομάδα στο έργο της.

Πλάνο δραστηριοτήτων

Εισαγωγή: Συζήτηση του Προδρόμου με τα παιδιά για ασφαλή κυκλοφορία

Δραστηριότητα 1^η :

Τραγούδι συνοδευόμενο από κινήσεις βασισμένο στους τέσσερις χρυσούς κανόνες, με την παρουσία του Προδρόμου. Οι εμψυχωτές στέκονται απέναντι από τα παιδιά και λένε το τραγούδι. Τα παιδιά επαναλαμβάνουν με την παρότρυνση του Προδρόμου.

Στόχος: μαθαίνω τους τέσσερις χρυσούς κανόνες ασφαλούς κυκλοφορίας.

Δραστηριότητα 2^η :

Συζήτηση για τα φανάρια.

Ορισμένοι εμψυχωτές φορούν κάποιο αξεσουάρ ή ρούχο στα χρώματα των φαναριών (κόκκινο, πορτοκαλί, πράσινο). Στέκονται σε διάφορα σημεία του χώρου. Ο Πρόδρομος οδηγεί τα παιδιά σε κάθε φανάρι-εμψυχωτή. Στο κόκκινο φανάρι τα παιδιά σταματούν και κάνουν έναν ήχο (σειρήνα, κόρνα κ.α.) Στο πράσινο προχωρούν, δείχνοντας με κίνηση αν είναι μεταφορικό μέσο ή πεζοί.

Στο πορτοκαλί επισημαίνουμε τους τέσσερις χρυσούς κανόνες επαναλαμβάνοντας το αντίστοιχο τραγούδι.

Στόχος: Μαθαίνω τα φανάρια για ασφαλή πορεία στο δρόμο.

Δραστηριότητα 3^η :

Αρχική παρουσίαση των σημάτων κυκλοφορίας από τον Πρόδρομο και διάλογος με τα παιδιά. Στη συνέχεια ο Πρόδρομος στέκεται στο κέντρο του χώρου, παίζοντας ένα μουσικό όργανο (κρουστό). Οι εμψυχωτές στέκονται γύρω του, κρατώντας διάφορα σήματα. Όσο ο Πρόδρομος παίζει το μουσικό όργανο τα παιδιά τρέχουν γύρω του ενώ, μόλις σταματήσει, υπαγορεύει το σήμα κοντά στο οποίο τα παιδιά πρέπει να τρέξουν και να σταθούν.

Στόχος: Μαθαίνω να αναγνωρίζω τα σήματα.

Δραστηριότητα 4^η :

Βάσει όσων έχουμε ήδη μάθει, αναθέτουμε στα παιδιά διάφορους ρόλους (φανάρια, σήματα, πεζοί, τροχοφόρα ή τροχοφόρα πρώτης ανάγκης, ποδήλατα, τροχονόμοι, σχολικοί τροχονόμοι). Με την βοήθεια των εμπυχωτών, τα παιδιά φανάρια –σήματα – τροχονόμοι στέκονται σε συγκεκριμένες θέσεις, και καθοδηγούν τα παιδιά πεζούς – τροχοφόρα – ποδήλατα στη πορεία τους μέσα στο χώρο.

Στόχος: Επιβεβαίωση όσων ήδη μάθαμε, μέσω δραματοποίησης.

Δραστηριότητα 5^η :

Σε χαρτί του μέτρου τα παιδιά μεταφέρουν την εμπειρία και τη γνώση τους ζωγραφίζοντας.

Στόχος: Ολοκλήρωση της εμπειρίας τους, κρατώντας μια ομαδική δουλειά σαν ανάμνηση.

* Όλες οι παραπάνω δραστηριότητες προσαρμόζονται στην ηλικία, τον αριθμό των παιδιών και το χώρο διεξαγωγής.

3. ΔΟΥΡΥΦΟΡΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Οι δορυφορικές δραστηριότητες του "Ασφαλώς Κυκλοφορώ" ξεκίνησαν δοκιμαστικά, στη διάρκεια της σχολικής περιόδου 2005-2006, με τη συμμετοχή 7 γυμνασίων - λυκείων από διαφορετικούς νομούς της Ελλάδας. Ομάδες εργασίας μαθητών, υπό την επίβλεψη ενός ή περισσότερων εκπαιδευτικών, ανέλαβαν να υλοποιήσουν μια σειρά δραστηριοτήτων όπως:

Διαγωνισμό Φωτογραφίας

Δημιουργία Ιστοσελίδας στο Διαδίκτυο

CD-ROM

Θεατρικό έργο

Ταινία μικρού μήκους

Διαγωνισμό Ζωγραφικής

Έντυπο-Εφημερίδα

Όλες οι δραστηριότητες είχαν ως θεματική την οδική ασφάλεια και την αποφυγή ριψοκίνδυνης οδικής συμπεριφοράς. Οι δραστηριότητες αποθηκεύτηκαν σε ηλεκτρονική μορφή (π.χ. CD-ROM, βίντεο - κασέτα, κασέτα μαγνητοφώνου). Σκοπός ήταν η ενεργός συμμετοχή των μεγαλύτερων μαθητών κι η ανάπτυξη ενός δικτύου σχολείων που υποστήριζαν το πρόγραμμα .